

Bestuurlijke conferentie
**Zoetwater in West-Nederland:
Opties voor de toekomst**
Auditorium NAI - Rotterdam - 10 februari 2012

Sfeerverslag van de bijeenkomst

Aanleiding, doel en deelnemers bijeenkomst

Het Platform Zoetwater West-Nederland brengt het regionale geluid in bij het landelijke Deltaprogramma Zoetwater. Dit is één van de manieren waardoor geborgd wordt dat de Deltabeslissing voor zoetwater ook voor West-Nederland zo optimaal mogelijk wordt.

Het Deltaprogramma Zoetwater bevindt zich in fase 2 van vier fasen:

2010-2011	Knelpuntenanalyse
2011-2012	Mogelijke oplossingen en strategieën
2012-2013	kansrijke strategieën
2013-2014	Voorkeursstrategie
2014	Deltabeslissing

Tijdens de conferentie zijn de aanwezigen geïnformeerd over de stand van zaken en is gediscussieerd over een aantal concrete onderwerpen. In betrokken discussies met de 60 aanwezigen zijn diverse onderwerpen aan bod gekomen. Deelnemers waren bestuurders van onder andere verschillende betrokken overheden, land- en tuinbouw, natuur, industrie, drinkwater, recreatie en scheepvaart.

Dit verslag geeft een impressie van de middag.

Opening door Patrick Poelmann

Dijkgraaf Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden en voorzitter van het bestuurlijk overleg Platform Zoetwater West-Nederland

De focus van de middag ligt op opties voor de toekomst. Wat zijn mogelijke oplossingsstrategieën en wat zijn de gevolgen daarvan voor belanghebbenden? De aanwezigen wordt gevraagd om in te gaan op de volgende vragen: Wat is uw visie op de gepresenteerde opties en ziet u nog andere opties? Hoe kijkt u aan tegen de scheidslijn tussen publieke en private verantwoordelijkheid?

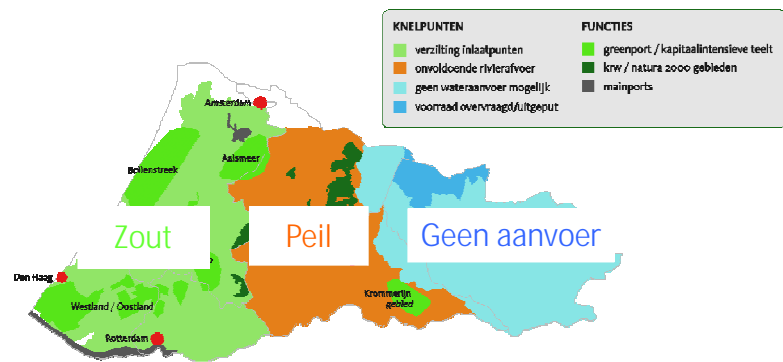
Stand van zaken Zoetwater West-Nederland door Dolf Kern

Senior beleidsadviseur van het Hoogheemraadschap van Rijnland, lid van het programmateam van het Deltaprogramma Zoetwater en van het Platform Zoetwater Regio West

De knelpunten in Regio West zijn vergelijkbaar met de landelijke knelpunten:

- § Verzilting van de inlaatpunten uit het hoofdwatersysteem: vooral aan de westkant van de regio;
- § Peil is niet te handhaven: in het midden van de regio;
- § Helemaal geen aanvoer mogelijk: oostelijke deel van de regio.

In de knelpuntenanalyse van West-Nederland is de watervraag per sector in beeld gebracht. De totale watervraag zoals berekend in 2011 is 90 m³/s en kan op kritische momenten (droge perioden) oplopen tot 200 m³/s. Deze cijfers worden in 2012 aangescherpt. In de huidige fase worden denkbare oplossingen verkend en de dilemma's die daar bij horen.

Reacties uit de zaal

- § “Er wordt nog altijd veel effluent op de Noordzee geloosd. Zouden we dat niet anders kunnen gebruiken? Noem het in ieder geval verspilling en geen lozing.”
- § “Stoppen met lozing op de Noordzee vraagt om een andere inrichting van Nederland.”
- § “De watervraag van het havengebied valt onder een andere regio, maar is ongeveer 60 miljoen m³.”
- § “We weten niet precies hoe veenkades zich gedragen bij het inlaten van zout water. Daar wordt onderzoek naar gedaan.”

Het bellenscherm in de Nieuwe Waterweg, de feiten tot nu toe door Vincent Beijck

Senior Adviseur Waterhuishouding van Rijkswaterstaat

In tijden van lage rivierafvoeren, vaak in combinatie met een verhoogde zeewaterstand, kan in de Nieuwe Waterweg zeewater verder stroomopwaarts komen dan onder normale omstandigheden. In extreme gevallen betekent dit een beperking van mogelijkheden voor de inname van zoet water.

Het bellenscherm wordt onderzocht als maatregel om zoutindringing tegen te gaan in een calamiteitensituatie. Toepassing van het bellenscherm in de riviermonding is niet gericht op de scheiding

van zoet en zout water, zoals bij toepassing bij schutsluizen, maar op menging van de chlorideconcentratie over de hele waterkolom. De bellen naar boven nemen zout mee en zo mengt zoet met zout.

De procedures zijn relatief eenvoudig. Er is bijvoorbeeld geen MER nodig. Het Havenbedrijf onderzoekt de neveneffecten op scheepvaart en TNO onderzoekt mogelijkheden om het energieverbruik te reduceren. De aanleg van een bellenscherm kost 10 à 15 miljoen euro. Dit is exclusief energieverbruik van het scherm.

Reacties uit de zaal

Het bellenscherm wordt als een kansrijke maatregel gezien om het knelpunt van verzilting voorlopig aan te pakken. Zo is er meer tijd om naar meer structurele oplossingen te zoeken. Wel zijn er nog enkele kritische vragen.

- § “Technisch is dit een belangrijke oplossing, maar het is niet dé oplossing.”
- § “De inzet van het bellenschermen kan ook interessant zijn bij sluizen tussen zoet en zout water. Delfland onderzoekt op dit moment de mogelijkheden hiervoor. Als dit soort maatregelen werken kan het interessant zijn voor Nederland om het bellenscherm naar de markt te brengen.”
- § “Is dit een duurzame oplossing? Zouden we niet eerst de lange termijn in beeld moeten brengen en vervolgens breder afwegen, waarbij het bellenscherm één van de mogelijke maatregelen is?”
- § “De lange termijn is erg belangrijk, maar we hebben ook nu een probleem. Het bellenscherm is een geenspijtmiddel en niet duur. De uitvoering geeft ons tijd om tot betere oplossingen te komen. In mei kunnen we al beslissen over het bellenscherm.”
- § “Staan de kosten van het bellenscherm wel in verhouding tot de schade die wordt vermeden?”
- § “Hoe verhoudt de inzet van het bellenscherm zich tot de trapjeslijn?”

Welke eisen stelt het landgebruik aan de chlorideconcentratie en waarom variëren deze eisen tussen de regio's? door Lodewijk Stuyt

Senior onderzoeker van het team Integraal waterbeheer van de Wageningen Universiteit (Alterra)

Het zoetwaterknelpunt voor het westelijk deel van West-Nederland betreft vooral de waterkwaliteit en dan met name de chlorideconcentratie. De vraag is voor wie en wanneer zout écht een probleem is. Het waterbeheer in Nederland wordt grotendeels gestuurd op 'serviceniveaus'. Dit betekent dat de chlorideconcentraties zijn afgestemd op de meest kwetsbare stakeholders en functies, namelijk greenports, natuurgebieden en veenweidegebieden. Uit onderzoek is naar voren gekomen dat de normen voor chloride aan de strenge kant zijn en dat er handelingsruimte zit in de sturingswaarden die waterbeheerders hanteren. Daarbij speelt de kosten/baten afweging een rol. Mogelijk is water pricing het antwoord.

Met erkenning van complexiteit, regionale verschillen, verwevenheid van functies en specifieke teelten, worden de ruimte en de opties voor sturing op chloride kwantitatief in beeld gebracht. Gestreefd wordt naar een proces waarbij regionale waterbeheerders, de sectoren en kennisinstellingen samen optrekken, op weg naar een afwegingskader.

Reacties uit de zaal

De discussie over chloridenormen en handelingsruimte in sturingswaarden wordt als waardevol gezien.

Wel worden er kritische kanttekeningen bij geplaatst.

- § "De focus ligt nog erg op het buitengebied. Het stedelijk gebied heeft ook last van zouter water."
- § "De gebruiker moet voor zijn bedrijfsvoering weten waar hij minimaal op kan rekenen. We moeten handelingsperspectief kunnen bieden."
- § "Zo lang er nog alternatieven voor handen zijn, is het lastig om grenzen te stellen aan de gebruikers."
- § "Niet alle functies hebben last van zout, maar er zijn ook gebruikers die zich niet kunnen aanpassen. Denk aan de snoek en bepaalde teelten."
- § "Het is de vraag of we alle functies kunnen handhaven. Deze vraag moeten waterbeheerders en ruimtelijke ordenaars samen beantwoorden."
- § "Waterstand en kwaliteit zijn ook belangrijk voor recreatie. Dit mist nog in de discussie."
- § "De handelingsruimte in de industrie is afhankelijk van het gebruik. Er zijn bijvoorbeeld mogelijkheden voor het nat houden van kolen en sproeien. Dit betekent wel dat er meer corrosie in de leidingen ontstaat en daar hangt een prijskaartje aan."
- § "Een alternatief is drinkwater. De prijs hiervan blijft zakken. Maar drinkwater is geen oplossing. De vraag hierbij is opbrengst is van landbouw/glastuinbouw versus de prijs van drinkwater? De prijs van zoet water kan de greenports in beweging krijgen."
- § "Ook natuurgebieden kunnen een oplossing bieden voor het vasthouden van water. Vooral gebiedseigen water is belangrijk voor de natuurbeheerder. Dat bepaalt of natuurdoeltypen kunnen veranderen. Grote schokken of schoksgewijze veranderingen zijn veel schadelijker voor natuur dan langzame ontwikkelingen."

De (on)mogelijkheden van kwekers om in de eigen zoetwaterbehoefte te voorzien door Peter Bontekoe

Boomkweker te Boskoop, bestuurslid van de Greenport Holland, voorzitter van de vakgroep Bomen en vaste planten van LTO Nederland

In Boskoop zijn de oudste boomkwekerijen van de wereld gevestigd, met daaromheen belangrijke functies zoals uitbreiding van cultivars, tentoonstellingen, keuringsinstellingen en onderwijs. Er vindt veel internationale uitbreiding van de bedrijven plaats. Zowel het economische als het maatschappelijk belang van de sector is groot. De sector kent veel ontwikkelingen met betrekking tot het gebruik van zoet water, zoals besparing, andere gewassen en slimmer beregenen. Boskoop zou zelfvoorzienend kunnen zijn bij een bergingscapaciteit van 25 ha water. In de regio zelf lijkt dat moeilijk te realiseren.

Reacties uit de zaal

Uit de zaal komt brede respons op de vraag waar de scheidslijn ligt tussen publieke en private verantwoordelijkheid. Er worden door de private sectoren verschillende kansen benoemd waar de sectoren een bijdrage voor zichzelf zien.

- § "De uitdaging is om op basis van de lagenbenadering de gewenste maatschappelijke functies op de juiste plek te hebben. Dat vraagt om keuzes tussen functies."
- § "Om functies te accommoderen is innovatie nodig. De sector heeft innovatieve kracht en kan veel doen, maar het hangt ook van andere zaken af. Er zijn allerlei mogelijkheden, maar we lopen tegen bestuurlijke drukte en bestuurlijke grenzen aan. Bijv. buffer van water in de ondergrond. Dat mag vaak niet, je loopt tegen grenzen aan. In Boskoop was er bijvoorbeeld bereidheid om zelf geld op te halen om de wateraanvoer beter te regelen, maar dat paste niet in het beleid van het waterschap."
- § "De zelfvoorzienendheid van Boskoop is morgen op te lossen: 25 ha is weinig voor RO. Dat past in een natuurgebied."
- § "De drinkwaterindustrie sluit contracten met specialistische bedrijven voor tijden van tekort. Dit gebeurt bijvoorbeeld in Zeeland. Het kan daar uit dat ze ervoor betalen."
- § "Er zijn transportleidingen beschikbaar voor voorgezuiverd ruw Rijnwater ten behoeve van de drinkwaterproductie. Dit kan afgetakt en ingezet voor extra capaciteit in gebieden waar een tekort is."
- § "We moeten het zoeken in de combinatie van opslag met natuurgebied en niet in pijpleidingen en maakbaarheid. We moeten niet door heel Nederland met water gaan slepen."
- § "Slepen met water is niet erg. Dat doen we al. We hebben al veel infrastructuur en dat maakt het rendabeler."
- § "Er is 3000 km sloot in Boskoop. Als we dit uitbaggeren, dan kunnen we twee keer zoveel water kwijt."
- § "De onderzoeken worden vaak uitgevoerd door wetenschappers. Waarom worden er zo weinig boomkwekers betrokken?"

Reflectie door Ans van den Bosch

Programmadirecteur Deltaprogramma Deelprogramma Zoetwater

Ans benadrukt twee zaken uit de discussie:

1. De relatie tussen kwaliteit en kwantiteit. Het is belangrijk om in beeld te hebben welke maatregelen bijdragen aan zowel kwaliteit als kwantiteit en welke één van beide juist tekort doet.
2. Discussie over schades en MKBA's. We hebben inzicht in de schades nodig, maar dat is moeilijk, omdat we nu gewend zijn aan veel water en omdat we tegen onzekerheden in scenario's en effectgetallen aanlopen. Maatregelen moeten economisch doelmatig zijn, maar hoe bepalen we dat?

We moeten het daarom zoeken in oplossingen met flexibiliteit, geen spijt en meekoppelkansen.

Afsluiting door Patrick Poelmann

Er is werk aan de winkel voor provincie: manifesteren toegekende functies zich wel op de juiste plaats? Waar eindigt de publieke taak en waar begint de private taak? We zullen moeten wikken en wegen om in 2014 de juiste richting in te slaan. We moeten zo snel mogelijk geenspijtmateregelen nemen. Dat geeft lucht en ruimte om voor de lange termijn tot betere oplossingen te komen.

Meer informatie vindt u op de website www.hdsr.nl/zoetwater. Hier kunt u ook de digitale brochure van het Platform downloaden: 'Zoetwatertekort in West-Nederland'.

Heeft u vragen? Neem contact op met Liesbeth Borghouts van HDSR, T 030 634 5966, E borghouts.je@hdsr.nl.